

Kršćanstvo i "New Age"

Papinsko vijeće za kulturu - Papinsko vijeće za međureligijski dijalog, *Isus Krist - donositelj vode žive. Kršćansko promišljanje o New Ageu*, Verbum, Split, 2003., 110 stranica.

U nizu dokumenata različitih papinskih vijeća, kojima se nastoji artikulirati stav Crkve prema suvremenim pitanjima i problemima, malo je koji - dočim se pojavio - naišao na tako neposredan odjek u sredstvima javnog priopćavanja. Razlog je tomu, zasigurno, aktualnost i intrigantnost teme o kojoj ovaj dokument govori. Stoga, a i jer se u neobično kratkom roku pojavio i u hrvatskom prijevodu, smatramo prikladnim prikazati ga u glavnim crtama.

Ponajprije, valja se podsjetiti da su dokumenti ovakve vrste redoviti način tumačenja odnosa kršćanske vjere i različitih pokreta koji su se pojavljivali i pojavljuju u društvu, posebno na rubovima kršćanstva, a utječu ne samo na kulturno ozračje nego i na duhovna usmjerenja i praktična djelovanja velikog broja ljudi. Prisjetimo se samo vremena modernizma i dekreta sv. Oficija *Lamentabili* i *Pascendi* iz 1907. godine kao značajnog odgovora Crkve na te zablude. Ovaj dokument, premda nije sačinjen na isti način, na istoj je valnoj dužini, što mu - osobno smatram - služi na čast. On je znak da Crkva ne previđa znakove sadašnjeg vremena.

Sam dokument, objavljen 8. veljače 2003., podijeljen je na devet dijelova. U Predgovoru (*Premessa*) ističe se značenje fenomena *New Age*, budući da on odgovara na duhovnu glad suvremenoga zapadnoga svijeta, i to: *naglašavajući integraciju duhovne dimenzije u sveukupnost ljudskog života; potičući traženje smisla života i svijeta; izražavajući želju za osobnim i društvenim promjenama; odbacujući racionalističko i materijalističko poimanje života*. Da bi taj odgovor mogao ispravno vrednovati, potrebno ga je dobro upoznati. Ovaj (premda predočen samo kao "provizorni") dokument ponajprije je upoznavanje s fenomenom *New Agea*, a onda dosljedno tome i nacrt kršćanskog odgovora na nj.

1. Izazov *New Agea*

Veliki broj kršćana teško se snalazi pred duhovno-religioznim ponudama koje su vezane uz ono što se naziva *New Age*. Teško im je

razlučiti što u tom fenomenu nije, a što bi moglo biti u skladu s kršćanskom vjerom. Istodobno, i sami su pozvani onima koji u New Ageu traže smisao i spasenje "pružiti razlog nade koja je u nama" (1 Pt 3,15). Ali, zašto ovaj dokument baš sada? Prema astrološkoj koncepciji vremena čovječanstvo početkom trećeg tisućljeća prelazi iz *razdoblja Ribe* (koja bi označavala kršćansko razdoblje) u *razdoblje Vodenjaka* (onoga koji donosi vodu!). Dok je prvo označeno sukobima, nadolazeće bi trebalo biti razdoblje pomirenja, integracije, duhovnosti i napretka obilježenog usklađivanjem materijalnoga i duhovnog svijeta.

Međutim, New Age nije samo plod astrologije nego i dijete suvremene kulture, koja sve izričitije odbacuje bilo kakve izvanjske zahtjeve i ističe "potpunu unutarnju slobodu", kojoj je vrhunac "pogled u sebe", ostvarenje unutar sebe, a ne izvan sebe. Pristup novim sadržajima i osobito duhovnim tehnikama, na dosad neviđen način omogućen *Internetom* i drugim oblicima masovne komunikacije, otvara vrata miješanju religioznosti i ezoterije, darvinističkih evolucionističkih ideja s govorom o duhovnim moćima čovjeka i prirode. To miješanje nije više proizvod jednog ili nekolicine umova, nego je "otvoren supermarket ideja i tehnika" u kojem je svakomu tko uđe ponuđeno da na vlastiti način skroji neku novu, osobnu religioznost, pogled na život i njegov smisao. To je ono po čemu je New Age doista *postmoderni* fenomen. Dokument uz to ističe da mu je "teren bio pripravljen razvojem i širenjem relativizma i nenaklonosti, odnosno ravnodušnosti prema kršćanskoj vjeri" (str. 11).

Fenomen New Agea izričito se, u samom korijenu, protivi kršćanskoj vjeri, budući da u potpunosti odbija kršćansko shvaćanje objave (objektivnu komunikaciju nadnaravnoga, koja vrijedi za sve ljude), a priklanja se gnostičkom postupku "postupnog ulaska u dubinu duhovne stvarnosti", koji je isključivo sposobnost ljudskog duha, a temelji se na shvaćanju da je sva stvarnost "produhovljena". S te strane, New Age zazire od kršćanske ideje Boga. Veli papa Ivan Pavao II.: "Ne možemo se zavaravati da on donosi obnovu religije. To je samo jedan novi način prakticiranja gnoze, to jest onog stajališta duha što, u ime dubokog poznavanja Boga, na kraju preokreće Njegovu riječ i zamjenjuje riječima koje su samo ljudske" (str. 12).

Ipak, kršćanima se je upitati odakle tolika zanesenost mnogim idejama New Agea? Nije li posrijedi i slabost kršćanskog svjedočenja i življenja, ponajprije autentičnih oblika kršćanske duhovnosti? Nije li to izazov Crkvi? Pruža li Crkva, na području duhovnosti - doista ono što ljudima treba, a što im Krist donosi?

2. Duhovnost New Agea

Kad se govori o New Age-u, treba shvatiti da se radi o nečem različitom od dosadašnjih religioznih pokreta, čega u takvom obliku vjerojatno nikad dosad nije bilo. New Age nije socijalni, kulturni, religiozni ili politički pokret, on nije ni "kult", a nije ni "sekta"! Pa što je onda? Možda ga se najbolje može usporediti s *mrežom*. Ta mreža se upleće u najrazličitije fenomene: glazbe, filmova, studija, duhovnosti, terapija, parareligioznih aktivnosti, i tako ih oblikuje u osnovnim idejama da se iz njih onda mogu roditi različiti pokreti i sekte. New Age je po sebi više "ozračje", koje nastoji da postane globalno.

New Age, što je za kršćane vrlo značajno uočiti, ne želi biti nikakva religija, nego više "tip duhovnosti", dapače, tip duhovnosti otvoren svim alternativnim (i alteriranim!) oblicima. U čemu je onda novost? Ta otvorena duhovnost ima svoju potku, a to je *nova paradigma* života, oslonjena na sljedeće stupove: globalizaciju (politička i ekonomska, posredstvom komunikacije i novog tipa odgoja); sinkretizam svjetovnosti i ezoterije (osobito teozofije, spiritizma i antropozofije); upućenost na mijenjanje (od Newtonove mehanike prema neodređenosti kvantne fizike, od razuma k osjećajima, od iskustva k intuiciji, od "muškog" k dominaciji "ženskog"). Thomas Kuhn veli da se radi o novoj paradigmi koja u društvo unosi nove vrijednosti, vjerovanja i tehnike s težnjom da budu općenito prihvaćene, i to tako da i one suprotstavljene mogu mirno supostojati, bilo da se radi o područjima religije, znanosti, medicine ili kulture. Da bi se uvidio doseg takvih nastojanja dovoljno je malo pomnije zaviriti u suvremenu angloameričku glazbu, hollywoodsku filmsku produkciju i TV-serije, kao i u produkciju edukacijskog materijala, bilo pisanog bilo slikovnog, upravljenog djeci i adolescentima.

Što to nudi New Age? U prvom redu nudi postupke kojima se može, vlastitim nastojanjem i pomoću duhovnih bića (demoni, anđeli, duhovne energije i sile) dosegnuti viša razina postojanja. Stoga su "duhovne tehnike" u središtu interesa. Ta nova razina postojanja nije "moralno" vrednovana, jer - prema razmišljanju New Agea - ne postoji dobro ni zlo, pa je stoga prihvatljiva u svakom slučaju, budući da pruža unutarnje prosvjetljenje. U skladu s time, ne može se govoriti o "demonskom zlu" ni "anđeoskom dobru", nego samo o obliku anđeoskog ili demonskog prosvjetljenja (koliko smo se puta zapitali odakle takva tolerancija neopoganskih i sotonističkih pokreta i grupa na Zapadu).

Budući da nema dobra ni zla, čemu onda težiti? New Age govori o "harmoniji" života. Ta je harmonija shvaćena holistički, u odnosu prema cjelini. Holizam, povezan s transpersonalnom psihologijom, upućuje na nove (a zapravo prastare) pristupe zdravlju, kao što su akupunktura, homeopatija, kineziterapija, iridologija, biofeedback, razni oblici masaže i "misaonog liječenja". Značajnu ulogu igra ideja o ljekovitoj snazi unutrašnje energije, bioenergije i kozmičke energije. Ideja o životu je ciklička po kojoj vlada zakon karme, pa New Age objeručke prihvaća reinkarnaciju. Ostvarenje osobe, u skladu s vizijom života kao kozmičkog procesa, zbiva se u nadilaženju svake podjele, pa tako i između stvorenoga i stvoritelja, tvarnog i duhovnog svijeta, duha i materije.

New Age nudi, i to moramo priznati, svoj *globalni odgovor u vremenu krize*. Gubitak povjerenja u društvene institucije, nastojanje da se nadiđu razlike, nužnost povratka prirodi i rađanje ekološke svijesti, gubitak kršćanskih temelja etike (Bog i njegov sud) i vrijednosnih sustava, širom su otvorili vrata novim duhovnim perspektivama i ponudama. Te su se ponude uobličile u *novoj gnozi* (uzdignuće po dostizanju nove spoznaje, nove razine svijesti); potom u *teozofiji* (prakticiranje okultnih "znanosti" astrologije, ezoterizma i spiritizma), a možda najizrazitije u *transpersonalnoj psihologiji* koja je dosegla razinu "posvećene znanosti" (a vodi proširenju svijesti i samonadilaženju – autotranscendenciji). Ključne ideje su sljedeće: Sav svijet je jedan organizam, prožet energijom (duša ili duh svijeta). Svijest je "prostor kontakta s tom energijom" koja je posredovana po duhovnim bićima na mnogobrojnim razinama, a za pristup potrebni su upućeni vođe (guru).

Ljudska osoba je, prema New Ageu sposobna za duhovno samousavršavanje. Međutim, za to su joj potrebne duhovne tehnike. One mogu biti različite, ali se uglavnom ističu simbolički ezoterijski, mistički i okultni postupci. New Age prihvaća čak i ekstremni sotonistički simbolizam kao oblik otpora ustaljenim pravilima, samo na agresivan, egoistički i nasilan način. Budući da svijet nije "antropocentričan", a ljudska je osoba u "razvoju", razumljivo je da su ne samo prihvatljivi nego i poželjni postupci koji mogu pridonijeti rastu i razvoju ljudskog bića. Tako su svi oblici eksperimentiranja s čovjekom i genetskog inženjeringa, tek postupci "čovjekova samousavršavanja". Svrha ljudskog djelovanja na tom putu je "otvaranje vrata" produbljenje svijesti i psihičko-duhovno preoblikovanje, koje vodi cjelovitijem korištenju "vlastitih moći". Konačno, put bi trebao završiti u konačnom samoostvarenju po stapanju vlastitog višeg ja, odnosno vlastite s općom, univerzalnom svijesti.

A što je onda s Bogom? Boga se ne smije shvaćati ni osobno ni transcendentarno. To nije ni slobodni stvoritelj ni dobri podržavatelj postojanja, nego - ako se o tome uopće može govoriti - neosobna energija, imanentna svijetu, koja tvori "kozmičko jedinstvo". To je princip života, duh i duša svijeta u čemu je sve jedno. Krist, jasno, ne može biti nikakav utjelovljeni Bog, nego samo nositelj produbljene ili uzvišene svijesti, a ona unutarnja, psihička energija u čovjeku bio bi "duh sveti".

Već nam je iz poimanja čovjeka i Boga jasno da New Age ima vlastitu sliku svijeta. Bitno je shvatiti, vele promotori New Agea, da nema bitne razlike između materije i duha. Ne postoji ili-ili, nego potpuna organska prožetost tvari i duha u vječnom i samodostatnom postojanju. Tako je i svako ljudsko biće tek jedan "neuron u centralnom živčanom sustavu Zemlje" (J. Lovelock, *Ipotesi Gaia*). U ljudskom svijetu razlikuju se oni koji su dosegli viši stupanj svijesti, od onih koji su na nižem stupnju. Ljudskim rodnom bi stoga trebala upravljati "duhovna aristokracija", odnosno prosvjetljeni, što se očito poklapa s gnostičkim elitarizmom i političkom globalizacijom. Eto kako se jedna monističko-panteistička misao od traženja duhovnih tehnika za proširenje svijesti pretvara u svjetski politički program!

Znakovit je brz i snažan proboj New Agea u suvremenu "popularnu" kulturu. Prvi korak je bio odbacivanje društvenog angažmana, budući da nema potrebe "mijenjati svijet - nego same sebe", što je dovelo do neodgovornosti prema onome što se događa u svijetu, a što pak najviše odgovara onima koji teže za globalizacijom ekonomije i dominacijom u svjetskoj politici. Drugi korak je odbacivanje metafizike, budući da nema nekog "drugog" cilja, izvan ovog svijeta, što bi ga trebalo postići. S tim se odbacuju i pojmovi poput "grijeha" i "spasenja", a zamjenjuju neutralnim pojmovima, uglavnom s područja psihologije. Treći korak je odbacivanje religioznih tradicija koje vode mudrosti i suosjećanju, a traženje postupaka koji vode unutarnjem produbljenu i vlastitom samozadovoljstvu. Tako, primjerice, New Age ne postavlja pitanje "kako pomoći potrebnima i nahraniti gladne", nego kako "smanjiti broj gladnih usta" da ne poremete ekološku ravnotežu (te su ideje dominirale na nedavnim svjetskim konferencijama OUN-a o obitelji i o održivom razvoju).

Konačno, zašto New Age ima toliko uspjeha? Strah pred budućnošću, političke i ekonomske nesigurnosti i klimatske promjene potiču na traženje alternative. U vremenu naglašavanja tolerancije i egzaltacije "različitoga", normalnim se smatra odbacivanje

apsolutnih normi. New Age nudi, naizgled, lagani izlaz u prividni optimizam. Osim toga, mnogi nisu svjesni da i samim prigodnim konzumiranjem New Age proizvoda, koji su im postali lako dostupni na Internetu i u sredstvima priopćavanja, pridonose preoblikovanju društva i kulture, budući da to znači prihvaćanje nove ljestvice vrednota, a onda i nova zakonska regulativa. Premda se ne može dokazati da iza New Agea stoji "precizni religijski ili politički nacrt", nepobitno je da se radi o promoviranju jedne nove ideologije, uz koji ide "složan napor mnogih ustanova da iznađu *globalnu etiku*" (str. 48), uz koju idu i globalna kultura, ekonomija i politika.

3. *New Age i kršćanska duhovnost*

New Age se predstavlja kao *nova duhovnost*, za razliku od stare, kršćanske, od koje se želi razlikovati na metafizičkoj i psihološkoj razini. Metafizički, ta nova duhovnost odbija svaku odijeljenost, na primjer različitost Boga i svijeta, svijeta i čovjeka, i želi biti "kozmička mistika" utemeljena na teozofijskim i ezoterijskim poimanjima, koje na razini opće energije i univerzalne svetosti života traže "transcendentno jedinstvo" svih religija (stoga i može tvrditi da i kršćanstvo ima u New Ageu svoje mjesto, jer ništa ne isključuje). Psihološki, nova duhovnost se predstavlja kao postupak transformacije duha i ljudske psihe, poglavito metodama produbljenja i promjene svijesti, na principima transpersonalne psihologije. Na praktičnoj razini ti postupci vode ponajprije "duhovnoj narcisoidnosti", koja okuplja svakovrsne sljedbenike ezoterije, magije, spiritizma, tajnih učenja, joge i duhovnog liječenja, pa do objavitelja izvanzemaljskih UFO-poruka i posrednika sa svijetom anđela i demona.

Što reći o pokušajima da se, makar na mala vrata, duh New Agea uvede u kršćanstvo? Ovaj dokument inzistira na pravom razumijevanju sadržaja kršćanske vjere. Krist Isus nije produkt nekog ljudskog traženja božanskog duha, nego je *osobno Božje traženje čovjeka*. Za kršćanina Bog je Trojstvo Osoba, koji je stvorio čovjeka da mu daruje dioništvo u svojem životu. Stoga je kršćanska duhovnost utemeljena u istini da Bog nas traži. Dok je za New Age "kozmički Krist" model koji se može ponoviti u svakoj osobi, na svakom mjestu i vremenu - kao ostvarenje unutarnjeg duhovnog potencijala - dotle je za kršćanina Krist donositelj Duha, milosti, jedini posrednik, jedini most k Ocu, jednostavno rečeno, Spasitelj. Kršćanska duhovnost nije ni fuzija sa svim ni konfuzija svega, nego je duhovnost osobnoga susreta u kojem se ne brišu granice i

vlastitosti osoba, nego se povezuju i preobražavaju snagom ljubavi. Stoga, kršćanski gledano, mjera autentične mistike nije neko produbljenje svijesti, nego mjera ljubavi!

Zanimljivo je da u New Ageu nema mjesta za molitvu! Nije li znakovito da u mnogim "duhovnim tehnikama" koje se preporučuju i kršćanima sve to manje ima mjesta za kršćansku molitvu? Nije li to podilaženje New Age duhovnosti i njegovoj sve raširenijoj globalnoj kulturi?

4. *Suprotstavljenost New Agea i kršćanske vjere*

Ovaj dokument u četvrtom dijelu iznosi, vrlo pregledno, deset ključnih elemenata u kojima se jasno očituje različitost i inkompatibilnost kršćanske vjere i New Agea. Želimo ih ukratko izložiti, imajući na pameti tvrdnju: "Nužno je upozoriti na pokušaj da se religioznost New Agea stavi na istu razinu s kršćanskom vjerom, prikazivanjem kako je razlika između vjere i uvjerenja relativna, jer kod neopreznih stvara veliku pomutnju" (str. 59).

1. *Bog*. Za New Age to je nejasan, širok pojam koji označava neosobnu energiju, životnu snagu, samu kozmičku svijest kao i unutrašnjost našega vlastitog ja. *Kršćanstvo, naprotiv, ima jasan pojam Boga, kao Jednog i Trojedinog – Oca, Sina i Duha Svetoga, osobnog i stvoritelja, različitog od stvorenja, onog koji se objavljuje ljudima, koji se komunicira i daruje u Ljubavi.*

2. *Isus Krist*. New Age želi rastaviti povijesnog Isusa od "kozmičkog Krista", neosobnog i vječnog. Priklanja se apokrifima i ezoterijskoj egzegezi koja isključuje realnost trpljenja. *Kršćanstvo pak ispovijeda da je Isus Krist pravi Bog i pravi čovjek, sin Marijin i Sin Božji, objavitelj Oca i Spasitelj svijeta, da je raspet pod Poncijem Pilatom, umro i pokopan, treći dan uskrsnuo od mrtvih, uzašao na nebo.*

3. *Čovjek*. Prema New Ageu, čovjek je materijal koji se samom sebi otkriva kao duhovan, a cilj mu je ne dosegnuće pune osobnosti, nego razvoj vlastite božanske svijesti sve do stapanja sa svim postojećim. *Kršćanska antropologija u čovjeku prepoznaje sliku i priliku Božju. Otajstvo čovjeka je potpuno objavljeno u Kristu, a u potpunosti se ostvaruje milošću Božjom, to jest odnosom s Kristom u Duhu.*

4. *Spasenje*. New Age zamjenjuje kršćanski pojam spasenja pojmovima samoispunjenja, samoostvarenja i samootkupljenja

(*auto-compimento; auto-realizzazione; auto-redenzione*). Čovjek je sam svoj spasitelj. S druge strane, za kršćansku vjeru spasenje je ponajprije dar Božji u Isusu Kristu, čija muka, smrt i uskrsnuće otvaraju pristup Ocu. Stoga osobno spasenje ovisi o zajedništvu s Kristom koje se ne postiže nekom tajnom tehnikom ni produbljenjem svijesti, nego odvajanjem od zla i grijeha te aktivnom suradnjom s darom Božje ljubavi.

5. *Istina*. Možda je New Age najviše sljedbenika pridobio tezom da "svatko ima svoju istinu", što znači svoje vibracije, vlastite harmonije i vlastita ugodna iskustva, koja nije dužan usklađivati s nekakvom objektivnom istinom. *Kršćanska vjera je na ovom području jasna i radikalna: Isus Krist je "Put, Istina i Život", on je mjera i kriterij subjektivne istine za svakoga čovjeka, kao i očitovanje objektivne istine o Bogu, svijetu i čovjeku.*

6. *Molitva i meditacija*. Budući da, prema New Ageu, u pravom smislu Boga i nema, nemamo se komu ni za što moliti. Sve što ostaje samo je tehnika okretanja sebi i vlastitog duhovnoj nutrini da bi se zadovoljile vlastite želje i potrebe, koje nemaju ograničenja. *Za kršćanstvo molitva je bitno dijalog s Bogom, put mojega ja do susreta s Božjim Ti, koji mi se daruje u Kristu, po Duhu Svetom. Taj dijalog nije isključiv, nego uključuje svakog bližnjeg, osobito one s kojima smo povezani u otajstvu Crkve.*

7. *Grijech*. O grijehu New Age ne govori. Jedino veli da postoji "nesavršena, odnosno nedovršena svijest", te da treba tražiti putove njezina usavršavanja. Ako se to ne ostvari u ovom životu, možda će se ostvariti u sljedećem. Eto razloga i za prihvaćanje reinkarnacije i za odbacivanje krivnje i odgovornosti. *Kršćanstvo pak ispovijeda, u svjetlu Objave, da je grijeh vrlo određena stvarnost od samog početka ljudskog roda. Poimanje ljudskog grijeha kao izopačenja slobode i odbacivanja ljubavi povezano je sa spoznajom Boga koji poziva u život i koji je konačni kriterij razlikovanja dobra i zla.*

8. *Patnja i smrt*. Budući da se New Age priklanja ideji reinkarnacije kao elementu duhovnog "rasta", patnja i smrt su posve relativizirane na razinu negativne "karme" koja zaprječuje potpuno ostvarenje duhovnih moći. Patnja je tek usputni problem, a smrt je u stvari samo privid, odnosno prijelaz na novu razinu postojanja. *Kršćanstvo, nasuprot tome, na temelju objave inzistira na jedincastosti ljudskog života, na njegovu dostojanstvu, te slobodi i najvišoj mjeri odgovornosti, kako za vlastito spasenje, tako i za spasenje drugih i samu budućnost svijeta. Patnja, u kontekstu zajedništva s Kristom nije beznačajna, nego ima otkupiteljski karakter.*

9. *Društvena zauzetost.* Prema New Ageu, najbitnija je vlastita promocija u duhovnoj sferi. Duhovne tehnike i prakse trebaju biti samo usklađene s kozmičkom harmonijom. Kršćanstvo, naprotiv, *obvezu društvene zauzetosti tretira kao jednu od osnovnih zadaća svakog čovjeka, jer jedinstvo (unione) ne može biti drugo doli zajedništvo (comunione) u solidarnosti i međusobnoj odgovornosti.*

10. *Budućnost.* New Age smatra da je budućnost već dana, upisana u kozmičkim prirodnim zakonima, kojima se treba prilagoditi "svjetski red" i "globalna religija". *Za kršćanstvo je osnovna eshatološka odrednica Božja budućnost, koja se izgrađuje i našom ljudskom slobodnom suradnjom s poticajima i darovima Duha Svetoga. Konačna budućnost je zajedništvo Božjega kraljevstva, a ne neko nedefinirano stapanje svijesti u Jedno.*

Iz svih ovih deset točaka jasno proizlazi da se suprotstavljenost kršćanstva i New Agea ne odnosi na neka sporedna razmišljanja nego na temeljne postavke, te da se radi o dva međusobno nepomirljiva pogleda na stvarnost.

5. *Isus Krist nam daje vodu života*

U vrlo kratkom, petom dijelu, dokument se načas okreće evanđeoskom izvještaju o susretu Isusa i Samarijanke na Jakovljevu zdencu (usp. Iv 4). Susret s Kristom susret je sa Životom, i on je onaj izvor "vode koja struji u život vječni". Iskreno traženje mnogih osoba - veli ovaj dokument - iskorišteno je da im se poture ideje Vodenjaka (*Aquario*), a kršćani su pozvani da im pomognu da se susretnu s Isusom Kristom, te u susretu i razgovoru s njim otkriju pravi "Put, Istinu i Život". Doista je šteta da u ovom dokumentu, koji je po ovom evanđeoskom tekstu dobio i naslov, nije dublje izloženo tumačenje ovog evanđeoskog odlomka.

6. *Važne napomene*

Baš kako veli Evanđelje, "nitko ne može služiti dvojici Gospodara" (Lk 16,13), pa tako ne može slijediti Krista i "Vodenjaka", tim više što su mnogi pokreti unutar New Agea izričito antikršćanski. Nema mjesta ni za kakvu fuziju kršćanstva i New Agea. Oni koji o tome govore zapravo žele stvoriti konfuziju u glavama ljudi. A na konfuziji mnogi dobro zarađuju! New Age ostavlja dojam da "stvora vlastitu stvarnost", koja je fascinantna, ali

je i iluzorna, ponajprije pred stvarnostima trpljenja i smrti, jer ih ne rješava, nego odgađa za neko drugo vrijeme.

Na pastoralnoj razini valja imati na pameti da se mnogi, osobito mladi ljudi, utječu idejama New Agea jer su gladni smisla i vjere. Mnogi se upuštaju u različite terapijske i religijske, pa i okultne prakse, nemajući pojma odakle izviru i ne znajući kamo će ih odvesti. Potrebno je, stoga, da Crkva osniva i potiče rad pastoralnih centara, kulturnih središta i mjesta duhovnosti, ali ne tek kao prostor diskusije o fenomenu New Agea, iako je i to vrlo značajno, nego kao mjesta autentične kršćanske duhovnosti. Ovaj je poziv osobito upravljen kršćanskim redovničkim zajednicama koje baštine autentične forme kršćanske duhovnosti, koja ima što ponuditi i današnjim ljudima, osobito u molitvi i meditaciji. Kršćanstvo je pozvano da na temeljima Objave razvije autentičnu ekološku svijest, kroz ispravno vrednovanje stvorenoga u ljubavi prema Stvoritelju. Konačno, New Age, na početku trećeg tisućljeća, može postati i pravi kairos za evangelizaciju, budući da se otvara prostor za jasnu prezentaciju Kristove radosne vijesti. To je izraženo zanimljivom završnom slikom, posuđenom od nekih predstavnika New Agea, koji su kršćanstvo i "tradicionalne religije" usporedili s monumentalnim katedralama, a sam New Age sa "svjetskim velesajmom". To znači da se ipak, koliko god bila jaka buka i galama znatiželjnika, niti na tom velesajmu ne smije propustiti prilika da se navijesti jedinoga Spasitelja, Krista Gospodina, s pouzdanjem u Božju dobrotu, milosrđe i milost u mučnim trenucima povijesti svijeta.

7. Dodatci

Dokumentu je priključeno i nekoliko vrlo korisnih dodataka, što će koristiti svima koji se budu više zanimali za ovu problematiku. To su *Kratki izričaji misli New Agea*, iz pera W. Blooma, J. Tarchera i D. Spanglera (7.1); zatim *Rječnik izabраниh pojmova* u kojem je objašnjeno 35 ključnih New Age pojmova (7.2); te *Ključna mjesta New Agea (Esalen, Findhorn i Monte Verità)* u kojima se krojila i kroji ideologija Novog doba.

U osmom i devetom dijelu izneseni su najprije *Dokumenti učiteljstva Katoličke crkve* (8.1) i *kršćanske studije* (8.2) o New Ageu. Valja zapaziti, među njima i izvratke iz nekoliko dokumenata Međunarodne teološke komisije (o eshatologiji i otkupljenju), te radove kardinala G. Daneelsa i Ch. von Schoenborna. Potom je u

Bibliografiji donesen izbor iz osnovne literature o *New Ageu* (9.1), kao i iz povijesnih, opisnih i analitičkih djela o *New Ageu* (9.2).

8. Što na kraju reći?

Ponajprije treba reći hvala onima koji su s punom sviješću eklezijalne odgovornosti i na produbljen način pristupili problematici *New Agea*, te je jasno i kvalificirano izložili, smatrajući da je bitno vjernike, i ne samo njih, upozoriti na inkompatibilnost *New Agea* i kršćanske vjere. Također hvala svima koji su se potrudili da se ovaj prijevod pojavi ovako brzo, a za pohvaliti je i vrlo tečan i teološki stručan prijevod Branka Jožića, kao i trud da se u bilješkama navedu i hrvatski prijevodi crkvenih dokumenata gdje se na njih poziva. Jedino možda šteta da njim nije otvoren novi niz izdavača *Verbum*.

Sigurno će i ovaj dokument naići na protivljenje, ne samo od zagovornika *New Agea*, (čim je objavljen u medijima je žestoko kritiziran), nego po svoj prilici i od nekih teologa i teoloških struja, koji nastoje relativizirati jedincatost osobe Isusa Krista i njegova spasenja. Nama pak preostaje oči svoje i srce svoje upraviti upravo njemu, našem Gospodinu, jer "nema, uistinu, pod nebom drugog imena dana ljudima po kojemu se možemo spasiti" (Dj 4,12).

Ante Mateljan